Ч. 102. (9662) Львів, неділя 5 мая (22 цвітня ст ст.) 1918. Рік XXXIX.

Діло

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. щад. 36.736.

Адресі тел.: „Діло—Львів".

Число телефону 568.

Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно . . . . . 5·— К.
чвертьрічно . . . . 15·— „
піврічно . . . . . 28·— „
цілорічно . . . . . 56·— „

у Львові (без достави):
місячно . . . . . 4·— К.
чвертьрічно . . . . 12·— „
піврічно . . . . . 22·— „
цілорічно . . . . . 44·— „

в Німеччині:
цілорічно . . . . . 28·— М.
цілорічно . . . . . 56·— „

За зміну адреси платить ся 50 с.

Ціна оголошень:

Рядок петитового, дванацятирядкового або його місце 60 с. в кадровім 1 К, в оголошенях з'ясно, з розширеній части перед або за текстом 2 К. Менший 2 К. Сполошення другим надрібним. Оголошення на субботу і понеділок надрібніше.

Частині оголошення за особливою умовою.

Один примірник коштує у Львові 16 с. на провінції 30 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло". Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

В українській державі.

Львів, 4. мая 1918.

Українську Центральну Раду мав би заступити гетьман всеї України.

Центральну Раду, покликану до житя найзначнійшими українськими діячами, що вік цілий серед найважчих обставин царського режіму працювали для України, а опісля доповнену всеукраїнськими з'їздами селян, робітників і жовнірів, — гетьман всеї України, вибраний з'їздом поміщиків і середних земельних власників, на якім майже не видно було українських обличів і не чути української мови.

Центральну Раду, що сама творила ся і творила українську державу в революційній боротьбі проти царського режіму і проти московсько-большевицького наїзду, — гетьман, вибраний з'їздом, що під охороною німецького війска звернув ся проти української державної власти.

Центральну Раду, що проголосила основою української держави інтереси широких народних мас, які одні вберегли своє українське національне лице, — гетьман, що основою держави проголошує реституцію привілеїв висших суспільних верств, які — як і він сам — давно відстали від свого народу і стали носителями російського національного житя на Україні.

Се про інституції. А імена?

Президент Центральної Ради Грушевський—найзначнійший між сучасними діячами українського національного відродженя. Гетьман всеї України Скоропадський—до вибуху революції царський слуга, який як давнійше бив поклони перед царем-катом України, так в своїм гетьманськім маніфесті віддає перший поклін державі, якої зарядженя проти Центральної Ради і її правительства промостили йому шлях до гетьманства.

Так відносить на Україні голову реакція — політична і соціяльна, а хто знає, чи не криє ся тут також реакція російсько національна. Бо щоби в гетьмана Скоропадського і тих, що підняли його на гетьманство, любов до України була така щира, як голосні є слова, якими він говорить про своє пожертвоване для України, про се ми маємо право й обовязок сумнівати ся доти, доки слова не будуть сповнені ділами. А діла — оперти ся для оборони своїх привілеїв проти власного народу на чужу силу — поки-що не говорять у користь гетьмана всеї України.

Тепер уже ясно, що державний переворот в Київі відбув ся під протекторатом німецької військової власти, яка навіть не вберегла форм приличности, тільки, щоби промостити Скоропадському шлях до гетьманства, виконала в найгрубшій формі насильство над Центральною Радою, членами її правительства і її війском.

Адже можна було підпирати Скоропадського, арештувати міністрів, навіть Раду, але при тім не збезчещувати українського парляменту введенем війска; можна було супроти українського парляменту і його президента поводити ся інакше.

Коли зважимо, що тому не цілі три місяці та сама українська державна власть, зложена з тих самих людий,

підписала в Берестю договір на мир і дружбу, запросила німецьке війско до своєї держави, — то будемо мати один з найяркійших примірів, що значать міжнародні договори.

З приводу державного замаху в Київі осередні держави запевняють своїх горожан, що вони вистарають ся, щоби вобовязаня України супроти осередних держав, обняті берестейським миром і пізнійшими договорами, були в цілій повноті додержані, не згадуючи ні словом про такі самі вобовязаня осередних держав супроти України. Се також примір, що значать міжнародні договори.

Одначе без міжнародної етики, яка велить шанувати і зберігати міжнародні договори, неможливе ніяке міжнародне житє і людськість вернула би в той дикий стан, з якого вже давно вийшла. Власне ся війна виказала як найяркійше потребу міжнародної етики як основи міжнародного права! І тому мимо того, що берестейський договір осередних держав з Україною день за днем що раз більше ставав для одної зі сторін тільки карткою паперу, з якої можна виводити для себе тільки самі права, а для другої сторони тільки самі обовязки і взагалі робити з нею все, що диктує односторонний інтерес, — мимо того при кінці війни мусить затріюмфувати ідея міжнародної етики і міжнародного права, ідея свободи і справедливости для кождого народу.

Що заставило осередні держави (між Віднем і Берліном — голосять урядові комунікати — панує повна згідність!) піти в Київі на руку державному замахови представників реакції, ми вже писали. Видно се і з урядових коментарів Відня і Берліна. З підниранєм Скоропадського заявують вони надію, що з берестейського договору остануть для них тільки самі управненя, а для України тільки самі вобовязаня, а укріплене тих соціяльно-політичних форм державного житя, які гетьман всеї України проголосив провідними лініями свого правліня, відповідає інтересам їх внутрішної політики, звільняючи їх від жури за будучність соціяльно політичного ладу в своїх державах, коли-б показало ся, що сусідна держава процвитає на республиканьско-соціялістичних основах.

Що більше, з відомости, яку подаємо на иншім місци, виходило би, що деякі німецькі круги мріють про реституцію Росії в передреволюційних границях і про союз з нею. Для сеї цїли „ясновельможний пан гетьман" безперечно вигіднійший як Центральна Рада; він тільки вернув би гріти ся в сонци царської ласки.

Та чи рахунок не заведе — і на міжнародним поли і на Україні?

На міжнароднім поли ніде инде пева осередними державами не викличе одушевленя ані київський державний замах і його соціяльно-політичні тенденції, ані роля осередних держав.

А на Україні — незалежно від будучности Центральної Ради і її правительства, незалежно від того, чи вона вдержить ся проти Скоропадського в своїй дотеперішній формі, — ідеї, які лягли в основу державного відродженя України і яких представницею була Центральна Рада, київським замахом далеко не вбиті. І хто знає, може як раз київський замах, поставивши перед очи небезпеку реакції, на ново розбудить ослаблені вже дещо революційні творчі сили широких народних мас, заставить їх до нових зусиль для оборони здобутків революції.

Бо що правлїнє гетьмана всеї України для тих здобутків поважною небезпекою, се ясне. Військова диктатура, оперта на військову силу осередних держав, обмежене а то й знесене цілого ряду горожанських прав, поворот до передреволюційних часів на соціяльно-господарськім поли особливо в земельній справі, — все те веде різку лінію між політикою Центральної Ради і політичного програмою гетьмана всеї України.

Про національне обличе правліня Скоропадського, про те, що та його любов до України явила ся як раз рівночасно з проголошенєм його гетьманської власти, ми вже говорили.

Та з окрема треба зазначити, що земельна справа є на Україні справа національно-державна. Без основної земельної реформи не може бути сильної української держави, і тому правлїнє Скоропадського не має найважнійшої основи для запевненя державної будучности України.

Що тепер діє ся на Україні, не знаємо. Може як-раз в хвилї, коли пишемо сї слова, йде кровава боротьба, яка рішить, кому бути носителем української державної власти: Скоропадському чи Центральній Раді.

В такій хвилї з особливим натиском треба ствердити, що Центральна Рада має за собою історичну заслугу збудованя Української Народної Републики, в основу якої поклала найвисші ідеали найліпших синів українського народу і цілої людськости.

Для нас, Українців поза границями української держави, Центральна Рада має ще й особливу заслугу: вона все стояла на всеукраїнськім становищи і ніколи не забувала про своїх закордонних братів, чого доказом є також берестейський договір.

Скажуть, що Центральна Рада і її правительство поповнили ряд помилок, які тепер спричинили київську крізу. Та не помиляє ся тільки той, хто не робить. А при тім не треба забувати, що Центральній Раді прийшло ся працювати серед незвичайно важких обставин, будувати все з нічого і рівночасно обороняти ту будову перед ворогами, що її помилки або конечні діточі недуги кождої ново повстаючої держави або спричинені сильнійшими за неї відносинами або в кінци її ідеалізмом.

І тому всї наші бажаня, — щоб Центральна Рада перемогла й довела будову української держави до тої хвилї, коли зможе передати її своїй правній заступниці, одушевленій тими самими ідеалами, рішеній далї будувати українське державне житє на тих самих основах.

Одначе коли-б навіть Центральна Рада як орган державної власти не вдержала ся, то ідеї, які вона поклала в основу Української Народної Републики, в кінці все таки переможуть.

Та невмирущі не тільки ідеї Центральної Ради; невмирущі також імена людий, які в її імени творили українське державне житє. Вони — може тепер переслідувані й бездомні — засяють віковічною славою в історії України.

Теперішний державний замах у Київі, се тільки епізод в історії українського державного будівництва. Воно мусить опирати ся на основах, на яких оперла його Центральна Рада. Сї основи мусять приняти і Скоропадський, коли справді схоче вдержати ся як будівничий української держави, — як мусів приняти українське національне обличе, щоб могти проголосити себе гетьманої усеї України.

М. Л.

Стара історія.

Підчас переговорів з царським правительством про видачу царських грамот на потверджене українських вільностий в Москві в цвітни 1654 року, українські посли: військовий судя Самійло Богданович і переяславський полковник Павло Тетеря звернулись до царського правительства з таким прохацем:

„Як нас царське величество ласкаво пожалував, ми про се низько чолом бємо, і просимо привилеїв, писаних на хартних (шкірі) золотими словами: Мені, судії, на місточко Імглїїв Старий, з підданими там сущими, і з усіми там землями здавна до Імглієва приналежними. Мені, полковникови, на місточко Смілу, також з підданими там сущими і з усіми землями до неї приналежними, і з підданими на тих землях сущими, з усіми землями до неї приналежними, і з підданими на тих землях сущими з усіма приналежностями, полями, лісами, уходами й озерами — аби було з усім як перед тим було. І щоб нам було вільно своїми підданими, як схочемо рядити і володіти, нам, дітям, і наслідникам нашим, які би мали одержати від нас ті маєтности, і щоб до них на вічні часи ніхто не мав ніякого діла крім нас і наслідників наших. Також аби вільно нам було на тих землях своїх, котрі ми будемо мати з ласкавого жалуваня його царського величества, селити людий, які будуть приходити, млини ставити і всякі користи пристосовляти, які зможемо присвоїти й видумати, без якої небудь перешкоди від кого небудь. І про се також чолом бємо, аби нам вільно було держати для своїх підданих усяке питво, вино курити і аренду держати, як то є звичай на Україні, і весь той звичай заховува-

...ні угодові заходи не змінили сеї системи ...ської адміністрації супроти визвольних змагань українського народа в Галичині.

В часі сеї великої світової війни, коли літом 1915 р. армії центральних держав переступили холмську землю та станули на Волині, ...ні всі українські організації в Австрії ...ні в Загальній Українській Раді у Відни ...ні домагане українського народа до ...ї центральних держав, аби з української східної ...ї створено осібний край з окремим дер...ним устроєм в межах Австрії, та аби ...ні українські области Росії, до котрих ...ї Холмщина належить, відокремлено від поль...ї та в ніякій формі їх не сполучувано з ...ською територією.

По сім наступили корисні приречення із сто...ї представників центральних держав, але ...ї розпорядком головного команданта австрій...ї армії з 5. червня 1916 р., розширено лю...ї військову губернію на округи: Холм, ...ї і Томашів, та неожиданими державни...ї актами обок центральних держав: Австро...ї і Німеччини з 4. падолиста 1916, за...ї польське королівство на областях ...ї від Росії і приречено розширене авто...ї Галичини.

Відтак підчеркуєть ся новий австро...ський курс політики підвавель...ї автор в Кракові з 5. мая 1910, та вкінці ...ї розпорядки в Берліні з падолиста 1917 р.

І так напертаєть ся знов історія з 1848 р., ...ї шістдесятих років минулого століття, але тут ...ї велика зміна, бо галицькі Українці не ...ї стали до боротьби супроти польських ...ї змагань. На руїнах царської Росії встає ...ї та як суверенна держава підносить го...ї на конгресі в Берестю Литовськім в обороні ...ї інтересів українського народа і дня ...ї с. р. закінчує перший мировий до...ї з вояючим союзом держав.

Берестейським договором приняли центральні ...ї рішучі зобовязання супроти України та ...ї зобовязань міждержавних належить та...ї Холмщина для України і уладжене держав...ї становища українського народа в ...ї Австрії, аби одержати дружні відносини між ...ї державами.

Коли тепер центральні держави натиска...ї на Україну, аби додержала своїх зобовя...ї та українська держава в трудних обставинах ...ї сповняє, то прийшла черга, аби й цен...ї держави виконали свої зобовязання су...ї України: Холмщина для України! ...ї — земля наша!

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

Львів, 30 квітня 1918.

По проголошеню Скоропадського гетьманом.

Сцена „вибору" на з'їзді. — Грамота до всього українського народу. — Закони про тимчасовий державний устрій України. — Кабінет Скоропадського. — Розмова з Скоропадським. — Що діється з Центральною Радою. — Настрій населення.

Львів, 4. мая 1918.

На основі київських і одеських російських газет з 30. цвітня і 1. мая подаємо докладніші відомости про події 29. і 30. цвітня в Києві.

Вибір Скоропадського гетьманом

був очевидно заздалегідь підготовлений. Сцену вибору описують газети ось-як:

Виступає Юрченко (полт. губ.) і каже, що після його думки власть повинна бути диктаторська.

Саля дрожить від оплесків та криків „браво", „гурра", „гетьмана!" В тій хвилі (в год. 3 по пол.) в льожі лівої сторони салі появляєть ся п. Скоропадський. Одягнений в сіру, просту черкеску.

Сливяєть ся крик: „Гетьмана", „гетьмана", „нехай живе гетьман!"

Гетьман Скоропадський опускає льожу і за кілька хвиль появляєть ся на сцені, що находить ся у другім куті салі. Оклики знов потрясають салею

За якийсь час стає спокійно й гетьман починає говорити:

„Панове! Дякую вам за те, що мені поручаєте власть. Не для користи беру на себе тягар хвилевої власти; ви самі знаєте, що всюди ширить ся анархія й що тільки тверда власть може завести лад. На вас, хлібороби, і на добре думаючих кругах населення буду опирати ся. Молю Бога, щоби дав нам силу спасти Україну".

Промову гетьмана привитано окликами: „Гурра! Нехай живе ясновельможний гетьман!"

Підом у членів зїзду доходить до вершка. Гетьмана підносять на руки і обносять довкруги.

Коваленко (кременч. уїзд) кличе:

— Усю справедливу власть передаємо гетьманови П. П. Скоропадському!

Знов підносять ся привітні оклики в честь гетьмана, та його вже нема на салі. Після сього, як знов стало тихо, д. Дуссам говорить: „Ясновельможний гетьман уже відійшов".

Грамота до Всього Українського Народу.

Громадяне України!

Всім Вам козаки і громадяне України, відомі події послідного часу, коли джерелом лила ся кров кращих синів України і знову відродила ся Українська Держава стояла коло краю загибелі.

Спаслась Вона дякуючи мотутньому підтриманю центральних держав, які вірні свому слову, продовжують і по сей час боротись за вільність і спокій України. При такій піддержці у всіх родилась надія, що почнеть ся відбудовання порядку в Державі і економічне життя України війде врешті в нормальне руслo. Але надії ці не справдились. Бувше Українське Правительство не здійснило державного будування України, незяк було зовсім не здатне до цього. Бешкети і анархія продовжують ся на Україні, економічна разруха і безроботиця збільшують ся і расповсюджують ся з кожним днем і врешті для богатійшої колись-то України встає грізна мора голоду.

При такому становищи, яке загрожує новою катастрофою України, глибоко скольхнуло всі трудові масси населення, які виступили з категоричним домаганням негайно збудувати таку Державну Владу, яка здібна будеб забезпечити населенню спокій, закон і можливість творчої праці. Як вірний син України я рішив відкликнутись на цей поклик і взяти на себе тимчасово всю повноту влади. Настоящою грамотою я оголошую себе гетьманом всієї України.

Управління Україною буде провадити ся через посередства призначеного мною Кабінету Міністрів і на остаточному обгрунтованні прикладаних при цьому законів про тимчасовий державний устрій України.

Центральна і Мала Рада, а також всі земельні Комітети з настоящого дня розпускають ся. Усі Міністри і товариші звільняють ся.

Всі инші урядовці, працюючі в державних Інституціях зістають ся на своїх посадах повинні продовжувати виконання своїх обовязків.

В найблизчій час буде виданий закон устанавляючий порядок виборів до Українського Сейму.

До цього я буду твердо стояти на стражі порядку і законности в Українській Державі, буду домагатись негайного виконання всіх державних распоряджень і буду підтримувати авторітет влади, не спиняючись не перед якими самими крайніми мірами.

...ської доби. Аскетам помагали очевидно ...а, а перекази каже, що пустельня повстала ...ї літнього терему Володимира Велико...ї, котрий ще перше побудовано в ліску. Від...ї місця сього терему поганського на ви...ї XI. з XII. століття побудовано церкву „Спас ...". Була то святиня велика, та на ...ї Татари розбили. З неї лишив ся при...ї з двома вежами на боках (вихід на хори), ...ї так великий, що сам служить довгі віки ...ї, а послідних літах за церкву старові...ї. 1908 р. віддано також під заряд Лав...ї. В тій році мав я змогу подрібно її дослі...ї і переконав ся, що „Спас на Берестові" ...ї до найбільших церков київських, ше...ї, як се показали відкриті фундамен...ї, що тягнуть ся далеко і є через половину ...ї високими валами з XVIII. віку. Трохи ...ї стоїть палата гетьмана Мазепи, а напротив ...ї його корчма, перемінена на „воєнний ...".

Оп...ся старовина в Лаврі і навкруги, то ...ї історія наша як раз від тисячки літ. Про...ї вона до нас своєю власною мовою, бу...ї в хуші тужний мастрій про щось велике й ...ї, а так дуже—дуже давне. Особливо на ...ї, коли прийде до неї весна із зеленю й ...ї, ступаєте туди неначе в другий чарів...ї світ, де все віддихає ніби красою казки про ...ї короля, та його веселу, щебетливу ...ї. Стоять там свідки всіх епох, не забрак...ї ніяк нема мащаків поганської доби ...ї якісь давної містичної давнини тай ...ї, які оглядав я за десятинною церквою ...ї Петровського, безперечно будуть най...ї. Коли перша мурована церква, після ...ї—церква Десятинна—почалась 989 р., то ...ї побіля, будь то палата, будь святиня, ...ї мусить з поганського часу; хто знає, ...ї не досягає навіть передісторичної до...ї. Все свідчать на те маємо в підвалинах в ...ї кухонських, коли порівнаємо її з техні...ї Десятинної церкви і других. Та послідня ...ї особливо тим, що її цегла, виняхю...ї рівномірно з офіціяльним принятим хро...ї (988 р.), носить на собі загадочний ...ї, правдоподібно монограм Володимира Вел. ...ї), котрий тепер має стати державним ...ї відродженої України. Монограми такі, як важкі до розмогання вузли, загально тоді приняті були в Греції і означали імя фундатора на всяких виробах і предметах церковних, чашах, дисках, посудинах то що.

Обитель тої величини, що Лавра, розбудовувала ся згодом і плян сеї роботи не міг бути передвиджений, одноцільний. Вона складаєть ся з множества будинків, більших і менших, вузших і низших, побіч себе уставлених, хоч признати треба, що головна площа біля великої церкви обставлена є будинками доволі симетричними і замкнена лініями, котрі враз з церквою досить добре собі відповідають. Проте є там чимало старосвітських закамарків, прибохів, стін, понідпираних шкарпами або каблуками, введеними понад просинками, вуличками, брамами. Стоять накопичені вразки всяких стилів...

Люди з чисто юридичним вишколенєм, звичайно вороги подібного „стопотворення", готові були би збурити все те до самого споду і що сподобало ся-б їм—то новий, рівний, стрійний будинок, хочби і палата, уряджена після найновійших вимог. Тай трудно не признати їм бодай половину правди. Аляж трудно й гуманістам не признати другу половину, коли вони одушевляти-муть ся подібною старосвітчиною, через котру перейшла трохи не вся історія і обгрясла порох з ніг. Сей порох, то слід історії, а дорогий, бо так його мало. Не буде його—не буде нічого. Тому не дивниця, коли хотять вони послідну дробину спасати, вирвати з горла пажерливого часу і так вже її законсервувати, щоби на віки лишила ся. Так повинні були законсервовані забудовання Лаври зі святою київських сеніорів.

Вже давна Лавра подбала о те, щоби її ченці не відчували в нічім потреби, щоби всего могли дістати в самім монастирі. І чого тільки не захочете, все те дістанете в Лаврі. Є там базарі, крамниці, книгарні, ризниці; є сьогодні (ліпші й гірші), де пообідаєте і покріпите ся в кождій порі дня, відносно за невеликі гроші. Кухарська штука Лаври мала свій розгомон, бо приготовлювала деякі дасі страви, звичайно молочні, пісні. З мяса подавали тільки рибу, після давного чернечого уставу, а риби мала все Лавра доволі в Дніпрі. А таки її український (нехай їм буде „малоросійський") борщ з оликами та варениками, ні пироги, начинювані пшоняною кашою, а великі мов котята, не могли зеднати Лаврі більшої слави, як її квас, знаменитий прохолодний напій в часі спеки. В цілій Росії був квас, но такого як в Лаврі, ніде не було. Мав Лавра якусь тайну в тій фабрикації, що квас її червоний і чистий мов кришталь, і смачний мов вино, і стріляє в фляшини, навіть найдорожший шампан.

Крім того удержує Лавра нічлігн, гостинниці. До того всего долучують ся каплиці, числом кільканайцять, чернечі келії майже на тисячу люда, зимові і літні палати, одні мегаполичні, другі маєсичні, тай деякі помешкання висших чинів чернечого сословя. Огороди і квітовища, де на заплатою заможні люди бажають найти для себе вигідну пристань вічного супочинку, виповнюють до решти мури монашої республики.

Богатства Лаври набрали в устах люду казочних розмірів, а на всякий спосіб повинні бути дуже великі. Лишаючи на боці всі посілости, монастирі філіяльні (як на пр. монастир в Голосіві і т. п.) та всі земельні, вкладати треба тільки на прибутки в готівці, на ті струї й потоки грошові, що так день на день, як рік божий, як десятки і сотки літ сплиають з цілої України до того тихого озера, якому і дна не видати. Як не як, а поговірка людська, буцім то Лавра могла би купити четвертину Росії, а половину України, доволі замітна. Виглядає се очевидно на байку, але мудрі кажуть, що і в байці є трохи правди.

Як магометани до Мекки, а християни до Єрусалима, так нарід з України, з Великоросії, навіть в Сибіру тягне до Лаври, щоби поклонити ся мощам угодників божих. Мощі ті розміщені є по всіх церквах, каплицях і печерах Лаври, а їх буде кільканайцять. При кождім мощі стоїть по двох черців: один в головах з обручкою, другий в ногах з кропилом. В середині на долівці дівчата на гроші. Паломники по черзі підповзують на колінах, складають свою лепту в судини і цілують скиновано мощі. Поп тій один чернець (при відповідним читані з письма святого) сипає вінок на голову богомольця, другий кропить його свяченою водою. І так день за днем. Але найбільше ожиє вас Лавра в літі по роботах і в осени по зборі

Права приватньої власности — як фундаменту культури і цивілізації відбудовують ся в повній мірі і всі распорядження бувшого Українського Уряду, а рівно тимчасового Уряду Російського відміняють ся і касують ся. Відбудовується повна свобода по зробленню купчих по купні-продажи землі. Поруч з цим будуть приняті міри по відчуженню земель по дійсній їх вартости від великих властників, для надїлення земельними участками малоземельних хліборобів. Рівночасно будуть твердо забезпечені права робітничого класу. Особлива увага буде звернута на поліпшення правового становища і умов праці залізничників, котрі при виключно тяжких умовах не на один час не кидали своєї відповідальної праці. В области економічній і фінансовій відбудовується повна свобода торговлі і відчиняється широкий простор приватнього предприємства і ініціятиви.

Передбачаю всю трудність стоючої перед мною праці і молю Бога дати мені силу, аби достойно виконати те, що я вважаю своїм обовязком перед рідною Україною в сучасний виключний і критичний для неї час. Мені далекі і чужі якіб-то не були властні побуждення і головною своєю метою я становлю користь і благо народу і всім дорогої нам України. В цьому сознані кличу всіх Вас громадян і козаків України — без розлічу національности і віроісповідання — помогти мені і моїм працьовникам і співробітникам в нашому загальному велико відповідальному ділі.

Гетьман Всієї України Павло Скоропадський.
29. Квітня 1918 року. М. Київ.

Далі йдуть

Закони про тимчасовий державний устрій України,

які містять отсі уступи: Про гетьманську владу. Про Віру. Права і обовязки українських козаків і громадян. Про закони. Про Раду міністрів і про міністрів. Про фінансову Раду. Про Генеральний Суд.

Провідні думки сих законів ми вже схарактеризували вчера на основі слів нашого інформатора. „Законы" підписав кобіч гетьмана Отоман Ради міністрів Микола Устимович.

Про склад кабінету

подають газети ріжні комбінації, зазначуючи, що він ще оконечно не сформований. Приблизний склад такий:

Отаман Ради міністрів Устимович.

Міністер заграничних справ Лизогуб, бувший предсідатель губернської управи в Полтаві.

По иншій відомости Лизогуб мав би бути міністром внутрішних справ, а міністром заграничних справ став би Лоський, дотеперішний директор департаменту в міністерстві заграничних справ.

Міністер судівництва Сергій Шелухін, соціяліст-самостійник, який займав се місце в кабінеті Голубовича.

Міністер просвіти Микола Василенко, українець-кадет, який зараз по вибуху революції був попечителем київського шкільного округа, опісля товаришем міністра просвіти в кабінеті Керенського, а в останнім часі членом українського Генерального Суду.

Міністер фінансів Ржепецький, директор банку, київський „Малорос".

Міністер війни Кирей чи Кирій (близших відомостий не маємо).

Міністер шляхів Бушенко, начальник подільської дороги.

Міністер апровізації Соколовський, полтавський агроном.

Міністер здоровля лікар Любинський.

Контрольор Афанасєв, директор банку в Київі.

Крім Устимовича, Бушенка, Кирія і Ржепецького всі инші свідомі Українці умірковавих і „правих" поглядів.

Розмова з Скоропадським.

Київські „Послѣднія Новости" з 1. мая доносять:

„Вчера днем гетьман України Скоропадський приймав для розмови представників преси. Приняте було в палаті бувшого генерал губернатора:

Я — заявив гетьман — походжу з давнього українського роду і являю ся горячим прихильником ідеї невалежної і самостійної України. Але я розумію самостійність не вузко і не як шовініст. Для мене ясно, що на Україні повинні працювати на однакових правах усі елементи держави.

Положенє на Україні, анархія і заколот, які доси не спиняють ся, заставили мене в сей поважний час взяти на себе власть. Від тепер вся моя увага і всі мої сили будуть віддані на те, щоби спинити анархію, привернути правильне житє і забезпечити спокійний розвиток держави. Вважаю своїм обовязком установити тверду власть, як в центрі, так і на місцях. Для укріплення порядку й законности не спиню ся рішучо перед ніякими мірами. В сій цілі ужию всіх способів, які маю до розпорядимости.

Заявляю, що приймаю на себе весь тягар власти в сей відповідальний час не для змагання до панования і не для слави, а виключно на свідком глибокої любови до вітчини. Як тільки переконаю ся, що анархія минула і в краю привернений закон і право і як тільки се відчує само населенє, я зараз здійму з себе повноту власти, щоби перейти до парляментарного правлїня. Годі зараз означити, чи скоро буде можливий такий перехід, але ми будемо до сього стреміти.

Повторяю, що живемо тепер в періоді анархії. Тому першим нашим завданєм буде ліквідація анархії і заведенє ладу. Для того звернемо до спокійної й творчої праці всіх горожан краю незалежно від їх приналежности до сеї чи тої народности. Всякі чутки про те, що задумують ся обмеженя для деяких національностий, є неправдиві. Ніяких виступів одної частини населеня проти другої я не допущу, як також не позволю на ніякі національні відносини й агітації.

При кінці звернено розмову на питанє про пресу. Я — заявив — генерал Скоропадський — як вам відомо, конституціоналіст і прихильник свободи преси. Одначе обставини приневолюють мене в перших днях завести попередну цензуру. Вводжу її виключно як хемлеву міру на кілька днів. Після сього, як остаточно сформує ся правительство і як тільки укладить ся державний апарат, нарушений дещо в останніх днях, преса буде звільнена від сеї хемлевої міри.

Гетьман Петро Павлович Скоропадський

родив ся 3. мая 1873 р. Скінчив курс пажеського корпуса, служив у 6. кавалергардській полку царині, потім був командантом кінного полку при прибічній гвардії; в часі війни був начальником дивізії, а потім комендантом корпусу. До повстання Української Держави ген. Скоропадський був комендантом першого українського корпуса. Після сього брав участь в організованю вільного козацтва. В тім часі він уложив окремий проект орґанізації вільного козацтва, якого одначе правительство не приняло.

Гетьман П. П. Скоропадський є нащадком Василя Ілліча Скоропадського, брата відомого гетьмана Івана І. Скоропадського, забраного гетьманом 3. падолиста 1709 р. після війни від Полтавою і розбитя Мазепи.

Оженений теперішний гетьман з Фанни-дрою Петрівною Дурново.

Центральна Рада,

як ми вже подали, зійшла ся на чергове засїданє 29. квітня по пол. Докладного звідомлення в газетах нема; можливо, що не все могли газети надрукувати. Між ин. подала дискусія в ухвалюванє проекту конституції.

збіжа. Тоді облягає що дня Лавру многотисячна юрба.

Для чоловіка, що який небудь чином інтересує ся народом і любить з ним зносити ся, для дослідника етнографії й фолькльору—Лавра може бути невичерпаною студнею. В Лаврі можна пізнати цілу Україну. При одним столі в столівни маєте нагоду говорити з людьми з найдальших закутин, з Харківщини, Таврії, або Підляшя, так, що як се нераз мені самому лучалось, бачити їх строї, порівнати їх мову. А вона на диво одностайна, з чого би можна заключати, що до тої міри розвинула ся мова народна вже в княжій добі, коли ще нарід український був вкупі.

У літну пору, в часі більших відпустів, збирають ся за мурами над Дніпром ватаги сліпців та калік, або таки здорових мантіїв. Там вони одинцем, але найчастійше злучені в хори, по чотири, шість і т. д. і то хори мішані, жінки і чоловіки, дають дуже інтересні вписи з поділом на голоси. Тут вже кождий признати мусить, що нарід український з природи наділений є тим великим талантом. При тім грають на всяких інструментах. Продукції випадають знаменито, хоч бери і садови їх на сцену. Лірники й бандуристи співають свої поважні старечі пісні, а у тому всьому така сила давних споминів, своєрідної побутовщини, що варто прилучити ся до громади милостивих прочан, котра їх окружає, та надїяюс то шажком то пирогом, щоби відгадати добру часть психіки маси, пізнати, як виглядали колись наші ярмарки й відпусти.

На скільки міг я завважати, Лавра строго придержувалась общерусского, т. є. обрусительного принципу, вистерігала ся української мови і через те різко відставала від свого кореня. На мою мову українську не довелось мені ніколи в Лаврі чути подібну відповідь так, як довело ся прим. по других монастирях і то з уст високопоставлених духовників. Милий спомин з того приводу переховую про Преосвященого епископа уманського з монастиря Братського, про старенького настоятеля церкви Василївської, котрий говорив зі мною все виключно по українськи і незвичайно рад був з моєї стрічі, про деякі чини з катедри Софіївської, Кирило Мефодіївської і т. д. Навіть Преосвященний епископ Агапит з Золотоверхо-михайлівського монастиря, що звик уділяти авдієнції ходом по великій і гарній салі, зволив піднести своє проблематично „Я тоже Малорос", котре врештою стрічав я на кождім кроці. Але в Лаврі і того я не чув. Що правда — одні і другі богато цікавили ся і розпитували про наш нарід в Галичині, про його розвій і здобутки. Їх дивувано не одно, що вони чули перший раз. Але справа нашої Церкви займала всіх найбільше, як не менше й особа митрополита Шептицького, котра стояла саме на переді всіх питань про Галичину.

Що в мурах Лаври не було місця для української ідеї національної, або хочби тільки для українського слова, нїщо в тім дивного, бо рух український проложував собі що-йно вікові криги. Що правда, за мене ширив ся він з феноменальною швидкістю — головно серед молодого покоління. Мову українську присвоювано собі протягом ледви одного тижня. Які представленя театральні давано в тім часі в Київі (театри Садовського і Саксаганського), які ювилеї (ювилей артистки драматичної М. Заньковецької) та врешті святочні обходи Тараса Шевченка, як прим. сей, що відбув ся в театрі Соловцовськім, в котрім брали участь оперові співаки-Українці з ріжних сторін Росії, — на щось подібного Галичина ще не скоро спроможе ся. Були також до задивування сміливі промови й декламації, а патріотичні думки Шевченка подавано на екрані. Неодно очевидно перепачковувало ся, що не стояло в програмі. На публичних місцях, що правда, рідко де доводило ся почути українську мову, але процес в нутрі широких верств робив своє, тим більше, що струна окремішности національної дана була кождому з природи. Мені здавало ся вже тоді, що перший ліпший переворот вдує з поверхні московщину навіть в самім Київі, немов слабу павутину хоч-би через одну ніч. Тимчасом в практиці виходить воно трохи інакше.

Не дивниця отже, що Лавра не могла бути в тім руху національнім на переді і йшла дорогою, яку вказував їй тодішний дух часу. Але ось здибав я раз за мурами монастиря, понад Дніпром гурток молодих черчиків, що так плескали язиками по українськи, що як мов було послухати. Підійшов я їх з заду, зійшов прилучив ся до їх розмови, говорив і сміяв ся з ними, а коли дізнали ся, що я з Галичини, зрадувало їх, а котрийсь завважив: „Тож ти уніят!" — „Так, уніят я — кажу — але мати наша та сама, що ваша, українська". І як розійшли ся тоді приємно і ще нераз потому згадали ся.

Лавра є осідком київських митрополитів і їх намісників. Митрополитом був тоді Евреєм Флавіян, старець. Ще більше-літним старцем був його намістник, ігумен Лаври. Оперши обоїх руками на палиці, сидів він заєдно з прикуреними очима і ловив уважно кожде слово. Коли з'явив ся у нього перший раз з просьбою о дозвіл не вступ до Лаври в наукових цїлях, то достойний старець, немов вже небіщик, розплющив очи, глянув на мене своїми чорними, допитливими очима, а принявши назад попередну поставу, так відозвав ся: „Хоч ви й уніят, а все-таки повинні ви знати, хто заложив нашу обитель". І сказав се так, наче би від того залежало сповнене моєї просьби. Коли я відповів як слід на те питанє, вдоволило се старця, він довго держав мене на розмові і просив в відвідини, з чого тільки нам я раз могу скористати. Говорив очевидно по російськи.

З видатнїйших духовників Лаври в тім часі був ще мітрат Назарій, екзархат і заступник намісника. О скільки тямлю, Великорос, сильної постави, дворянин і бувший полковник, чоловік бувалий і познакомлений з західними краями. Чи нині керма Лаври спочиває в його руках, чи в чиїх других, мені невідомо, але ще тривожна вістка, що управа Лаври веде проти в справі національзації церкви на Україні, вказувала би на значні зміни, які там зайшли за ті десять літ. І місце давнїйшого митрополита Флавіяна, заняв вже був новий митрополит Володимир, котрого стрінула смерть з руки большевицької гордо, може як-раз за те, що приступив до українства.

Д-Р Н. ПЕЛЕНСЬКИЙ.

Приватною дорогою дістали ми відомість, що в ночи з 29. на 30. квітня Рада ухвалила одноголосно отсю революцію:

Революція Центральної Ради.

„Заслухавши звідомленя голови Центральної Ради, а також голови Ради народних міністрів про введене німецького війска в будинок Центральної Ради, про арешт членів українського правительства, про особисту ревізію членів Центральної Ради, а також про ревізії в помешканю парляменту і навіть голови Центральної Ради, Українська Центральна Рада вважає поступоване німецької власти за нечуване насильство над суверенними правами українського народу, висловлює проти того найрішучійший протест, констатує, що таке поступоване німецьких властий не може причинити ся до завершеня мирних відносин між Україною і Німеччиною, одобряє поступоване правительства в сій справі і переходить до чергових справ."

Що далі стало ся з Радою й її правительством, не знаємо.

В одеських газетах знаходимо характеристичні донесеня з Києва, ніби то за Радою стоїть німецький амбасадор Мум, а за Скоропадським ген. Айхгорн, що на сій основі прийшло між Мумом і Айхгорном до конфлікту, та що Мум їхав телеграфічно в Берлін відкликати Айхгорна з України, бо инакше він, Мум, уступить.

Настрій населеня.

По всій правдоподібности члени Центральної Ради і її правительства, які належать до української партії соціялістів-революціонерів і до української соціяльно-демократичної партії, перейшли на нелегальне положене, щоб організувати народні маси проти правлїня Скоропадського.

„Проти Скоропадського — як інформує один з очевидців — все населене без ріжниці національности і партій, а навіть кадети і прокисловці, а опорою йому є чорносотенні офіцири, які прилюдно заявляють ся за „єдіною неделимою Росією".

Парлямент відложений.

Заява президента міністрів.

ВІДЕНЬ 3. мая (Ткб). Під проводом президента Палати послів д-ра Гросса відбула ся нині конференція голов парляментарних партій.

Президент міністрів д-р Зайдлер зазначив, що вже перед тількома місяцями мав вмір поставити на дневнім порядку парляментарних нарад справу ревізії конституції на основі національної автономії. — Тепер не можна далі поводити ся цілком пасивно супроти сеї справи. Правительство видасть незабаром розпорядженє в справі іменованя начальників округів, яким повірить ся деякі компетенції намісництва. Таке полагоджене справи повинно вдоволити Чехів. Що-до південно словянського питаня, то оскільки і повстала південно словянська держава — розуміє ся — під скиптром цісаря Австрії, і як складова часть монархії, — то не малиб до неї належати сї австрійські области, що лежать на дорозі до Адрії. Стоїмо перед важними рішенями, які в найблизших місяцях рішать війну. Правительство не моглоб сповнити своїх завдань, колиб мусіло борати ся в парляментарними межи усобицями. Перед скликанем парляменту правительство мусіло би мати певність, що буде мати свободу руху. Нині вважає правительство найвідповіднійшим відложити парлямент на кілька тижнів.

В дебаті над заявою президента міністрів казав др. Гросс, що в нинїшних обставинах, коли великі партії вже запротестували, для бесідника дальше відкладане засіданя є неможливе. Промовляв далі проти відложеня парляменту який ряд бесідників, в кінці президент др. Гросс заявив, що осягнено ціль конференції, яка мала поінформувати правительство в справі відложеня парляменту. До внесеня п. Дінгофера, щоби президентови дати повновласть відложити парлямент, бесідник з огляду на протест партій прихилити ся не може.

ВІДЕНЬ, 3. мая (ТКБ). Як довідуємо ся, цісар дав президентови міністрів повновласть відложити державну Раду і розпочати потрібні переговори щоби уможливити її дальшу діяльність.

На основі сего цісарського уповажненя звернув президент міністрів до президій обох Палат Державної Ради письмо з нинїшною датою, в якім заповідає відложенє Державної Ради з днем 4. мая.

Великих днів -- одна сторінка.

Від 22. лютого 1917 р. Київ немав ніякої вістки ні відки. Газети припинили свою діяльність, телеграф не працював — одним словом настало сонне царство глубокої глухої тунари. Тільки дехто з тих, що як небудь стояли близько до сильнійших, признаних і підпольних політичних кол — знайомили ся з повними стенограмами історичних мов стовпів четвертої російської державної думи. І тим ясно стало, що се крик вопіющого в пустині, що грядуть події великої історичної ваги.

І хвиля ся надійшла — 26. лютого около полудня. Улиці Київа почули голоси розносників газет: „Отреченіе государя императора от престола!" Листок отреченія розхоплювали в одну мить. Читали — раділи сумнівались. Бо як було не сумніватись? Не вже ж можливо, щоби цар, та ще й російський, добровільно зрікав ся престола? Отсей самий цар що мав стільки нагод стати дійсним царем злучених самоволею автократизму народів Росії? Але поліція і жандарми ходять улицями — і нічого, не сливають газетчиків, отже видно — правда.

— Відрік ся! Спасибіг йому за добре діло! — і радіючи, обиватель біг до близьких з радісною вісткою, з святочним привітом.

— Господи, милостив будь нам грішним, пропали ми — пропала Росія! — міркували инші, і безмежний сум огортав їх душу.

Щоденна вечірня в Михайлівському Соборі. На крилосі кілька послушників — дячків, в церкві не більше двох десятків богомільних жінок. Одчиняють ся царскі врата, се вже не „начало обычное", а виходить діякон з листом . . . газети! Читає акт відреченя царя Миколи II — зривода, придушеним голосом, без всяких інтонацій. Одна — друга жінка хлипає. Починаєть ся наконець велика ектенія, проголошує її другий молодий діякон, очевидно зворушеним голосом. А коли він дійшов до давніх царських возгласів, в яких мав вже по-новому поминати тільки „государя великого боярина Михайла Александровича і матір його Марію Федоровну" — то від зворушеня страшна голос зовсім і з великим трудом, проковтуючи сльози, ледви чутно проголосив новий возглас.

Стара „пареславна" віра падала, уступала місце новій „народославній". В церквах України стали поминати „державу російску, ея временное правительство, боголюбивую Украину и христолюбивое воинство". Нове житє давало нові цінности. Ще перед універсалами на Україні стали говорити — прості й пани, Українці й неукраїнці — про одиноко правильний крок України, про доконечність її самостійности. І вираз тому давало місцяли духовенство, поминаючи в церковних богослужбах тільки „боголюбивую Україну, христолюбивое воїнство ея і народне правительство". Універсали стали тільки юридично-політичною формою поодиноких завершених житєм фаз розвитку України.

Україну застала революція знечея. Свідомі Українці були або в засланю між Волгою і Уралем, або „спасались от отечества" в ріжних земських та городських прифронтових та военних організаціях, і тим робом дійсно спасали отечества славу й майно.

Невеличкий гурток все таки найшов ся на місци: Єфремов, Ніковський, Дорошенко, Шульгин, Стешенко, Прокопович, Чикаленко, Матушевський, Ткаченко, Драгоманов, Антонович — от здебільша перші визначні представники українства в Київі, що брали постійно живу участь в широкому громадянському житю. Очевидно літературно-художницькі кружки Садовського, Старицької, Чернигівської, Олеся, Красинського, Холодного, видавничо-літературні Ковальова, Синицького — вони теж були на місци. Так складаєть ся розпочатий осередок Української Центральної Ради на початку марта, який після селянського зїзду в цвітни та військового в маю доходить до дуже поважних розмірів 600 душ.

Центральна Рада стає усім: найвисшою повагою революційної України, та справочним бюром для всїх; осередком творення нового житя на Україні, та нічліжкою для переходячих військових команд; жерелом майбутніх історично-політичних актів і надежною комірницею всяких партій, фракцій, а навіть... школи літунів. „Post tot discrimina rerum" — вона наконець стала паном положеня.

Не до вподоби стала Центральна Рада одним і другим, та все таки вихоплювала все більше й більше. Зломила упір Керенського, повоювала Троцького у Берестю та на Україні, хоч і не своїми полками, але все таки змогла його. А найважнійше те, що за панованя Української Центральної Ради все-таки Україна українїзуєть ся: на повітових учительських курсах, по школах і гімназіях, в народнім університеті. І дасть Біг, на десятий Великдень, від нинїшнього то рахуючи вона зовсім великою нашою стане, бо гетьманщиною всего славетного лицарства козацького запорожського та народу освіченого, та громадянства і духовенства пречестного, купецтва і ремісництва преіменитого, богатого.

Дай Господь, щоби стала вона виравительною волї і думки українського народу і сильною та мудрою гаваднею всевеликої та богатої української землї.

Христос воскрес, брати Подніпряне! — кличуть до вас Подністряне.

Львів, 30. цвітня 1918. І. Венціцький.

Львів перед сто роками.

Спомини Івана Залїшчика.

I.

Пишемо тепер рік 2011. Переведено власне вибори до міської Ради громадської у Львові. Вибрано, як звісно, из 100 радних 75 Українців і 25 Жидів. Ані одного Поляка. З 75 Українців припадає 55 на клюб Українців-Гайдамаків (клюб сей повстав через сполучене двох давнійших клюбів, національно-демократичного і радикального), дальше 13 на клюб укр. соціялістів, 3 на клюб укр. клерикалів і в кінци 4 „диких" Українців. Жиди в числї 25 признають ся вправді усі до народности жидівської, однак за свою розговірну мову подали вони нову українську. Так отже Рада міста Львова зложена є — можна сказати — з самих Українців. Результату сього можна було надїятись. В біжучім році переведено загальну конскрипцію. Виказала вона на 500.000 людности м. Львова 300.000 Українців, 150.000 Жидів, 45.000 Поляків і 5.000 инших народностий. При обовязуючій тепер системі виборчій, котрою не є забезпечене меншостям заступництво в Раді, оказав ся природно результат такий, що Українці виключно опанували міську Раду у Львові.

II.

Що вчера було, так легко забуваєть ся! Цікаво було проте поглянути на час сто літ назад на Львів у році 1911. Я бачив той Львів року 1911 власними очима. Пригадую собі ще добре тодїшні події. Тоді числив я літ 25.

В р. 1911 переведено так само загальну конскрипцію, як тепер. Виказала вона 300.000 людности у Львові. З тих 300.000 було Поляків 150.000, Жидів 100.000, Українців (тоді називали їх офіціяльно: Русинами) 45.000, инших народностий 5.000. В 1911 р. переведено так само вибори до міської Ради у Львові. Вибрано тоді 75 Поляків і 25 Жидів. Не вибрано ані одного Українця. Між Поляками, отже і в цілій Раді, мав більшість клюб ашехнольський, котрий за головне своє завдане уважав недопустити до Ради хочби одного Українця (тоді Русина). Радні Жиди признавали ся всі до народности польської. Так отже в 1911 р. ціла міська Рада у Львові була виключно польська. Через те Львів одержав офіціяльно і формально характер польського міста.

III.

„Все йде, все минає", — сказав наш Шевченко. Минуло сто літ, а Поляків у Львові так якби не було. Тепер Львів офіціяльно і формально українське місто, яким воно було в часї заложеня його українським королем Данилом вглядно його сином князем Львом. Як могла здійснитись така метаморфоза? Стало ся се способом зовсім природним, зовсім простим.

IV.

Поляки вже перед 1911 р. опанували були цілу тодїшну провінцію австрійську: королівство Галичини і Володимирії з Великим князівством Краківським. По своїй побіді у Львові в 1911 р. пішли вони в своїм побіднім поході ще дальше. В р. 1921 надали вони законодатним способом цілій сій, доси звичайно „Галичиною" званій провінції, назву: „Малопольска". В році 1926 перемінили вони назву самого Львова на „Казімєржогруд". В той спосіб старали ся вони затерти історичний факт, що тут колись панували Українці. Польська мова стала виключною мовою внутрішного і вмішного урядованя, мова українська могла уживатись лиш приватно, майже виключно під хлопською стріхою. Мені і моїм сучасникам здавалось тоді, що Українцям в Галичині (тоді вже: в Малопольсце) мусить прийти амінь. Лишень тодїшні поети українські, як Іван Франко, Василь Стефаник та инші, отже люди, поміж небеса літаючі, не надали духом, вірили в будучність України і її відродженє, та своїми писанями загрівали загал український огорнений розпукою.

V.

Побіда Українців під Полтавою в 1936 р. змінила за одним махом долю Українців. Наслідком тої побіди повстала самостійна Україна — від австрійської границі по Кавказ з населенем 40 міліонів і з нашим вже Чорним морем. Цілий ряд гетьманів України, вибираних що 10 літ і резидуючих в Київі, скріпив силу України. Гетьмани: Мазепа, Хмельницький, Палій, Орлик, Петрик, Войнаровський, Кривонос, Богун піднесли силу України до значіня великодержавного. Теперішний гетьман, Його Високість князь Михайло Грушевський довершив ту букову, здобувши в 2010 р. для України на київськім конгресі виключне пановане над Дарданелями. Тепер Україна зі своїм 50 міліоновим населенем є враз з другими великими державами: Францією, Англією, Німеччиною, Австрією і Італією, рішаючим чинником в Европі і взагалі в світі.

VI.

Доля України і битва під Полтавою в 1936 р. мала рішаючий вплив на нашу Галичину. Австрійське правительство, щоби вменшити тяготіне австрійських Українців до самостійної України, поділило в 1937 р. свою тодішну провінцію, Малопольську, на дві провінції. Східну часть аж по Сян на заході названо давною назвою: Галичина і віддано її під пановане Українців. Західна часть тої провінції від Сяну на сході задержала імя: Малопольска і лишила ся в руках Поляків. Цілий ряд намісників автономної української Галичини, як славнозвісні Юліян Романчук, Кирило Трильовський, Андрій Кос, Тимотей Старух, Вячеслав Будзиновський, Кость Левицький, Ярослав Олесницький і Володимир Бачинський доконали легким і простим способом того, що тепер Галичина є виключно українська. В 1937 р. Польща головно держала ся тут польськими властителями більшої посілости. Вони були тоді, як взагалі все, негосподарні, жили понад стан, обдовжили свою власність страшенно. Легкою було проте річю викупити від них їх землі та розпарцелювати між українських хлопів. Се переведено консеквентно, так що в році 2010 (гляди: Статистичні Відомости краєвого Видїлу з р. 2010, том 593, стор. 222 осталось з давної велич Польщі в Галичині лише 7 (словами: сім!) Поляків, властителів більшої посілости. Мало по малу земельна власність опинилась майже виключно в руках Українців. Платили вони за все, а не брали, способом рабунку, за дурно. Міста провінціональні зі своїми жидівскими більшостями зробились українськими, бо Жиди пішли за вітром. Як давнійше були Поляками, так тепер почали держати з сильними міра сего Українцями. Рівнобіжно і консеквентно ставав і Львів (проваваний в році 1937 з „Казімєржогроду" наповорот „Львовом") чим раз більше українським. Українська управа Галичини примішувала всюди в урядах Українців з випихала з них Поляків, позаводились підприємства і фабрики Українців у Львові, Жиди львівські зробились мало по маху щирими Українцями (славнозвісні колись як Поляки-Жиди Натан Лєвенштайн і Тобіяш Ашкеназе, заявили ся в 1938 р. як щирі Українці), так що біжучий рік 2011 приніс нам цілу міську раду у Львові виключно українську.

В тім побіднім поході України з занепалої Польщі цікаво ще згадати деякі подробиці. В р. 1911 переробили Поляки львівський університет, котрий доси був утраквістичний, польсько-український, на виключно польський. В р. 1937 заложено у Львові другий університет, виключно український. Український університет розвиває ся гарно — в біжучім 2011 р. має він на усіх факультетах 10.000 слухачів; польський університет підупадав з року на рік. В р. 2000 на 2001 мав він лиш 211 слухачів, наслідком чого австрійське правительство його в р. 2001 закрило.

Теперішні так відомі назви площ і частий Львова зовсім инакше звучали в р. 1911. Теперішна гора Гайдамаків називалась в р. 1911 Копцем Люблинської Унії. Теперішна площа Залізняка і Гонти перед губернією в їх памятником називала ся площею Андрія гр. Потоцького і стояв там його памятник. Названо сю площу іменем гайдамацьких ватажків тому, бо колись в редуті коло тої площі сидїло кількасот гайдамаків в вязниці. Їх артистично виконаний памятник, окраса Львова, дав привід Німцям до поставленя подібного памятника їх королям вальсь, Штрауссови і Ланнерови у Відни. Теперішна площа Богдана Хмельницького називала ся в 1911 р. площею св. Юра. Тут була головна кватира Богдана Хмельницького при його облозї Львова і на сю памятку так її прозвано. Теперішна площа Тараса Шевченка називала ся в 1911 р. площею Адама Міцкевича і стояв там його памятник. В 2001 р. площу сю перешеновано, памятник Адама Міцкевича сховано в пивницю (так як се в 1911 р. зроблено з памятником Шевченка), а імена Адама Міцкевича прозвано улицю на Зеленім передмістю, котра в 1911 р. носила імя Тараса Шевченка.

VII.

„Sic perit gloria mundi". Я старець, немічний, подаю отсі факти теперішному і будучим поколїнням на науку. Нехай Українці не поступають так як колись Поляки, щоби й їх не досягла доля Поляків. Стоячий над гробом старець говорить до Вас, дорогі Українці: Памятайте на слова Христа Спасителя: „Не чини другому, що Тобі не мило!"

Львів, в марті 2011 р.

Від редакції. Велика честь припала нам: Наш славнозвісний учений Іван Залізняк удостоїв нас своєю статею-споминами, які отсе містимо. Іван Залізняк не публікує вже нічого від 15 літ — задля старости і немочи, бо числить він тепер 125 літ. Яка се честь для нас, подати на наших шпальтах його статю, стане ясним, коли пригадаємо його заслуги і значінє. Є він членом обох українських академій наук, київської і львівської, і членом усіх академій наук инших народів на цілім світі. Є він протектором наукового інститута свого імени, заложеного ним і істнуючого в Київі. Інститут той через установлений до того комітет українських учених уряджує наукові виклади учених цілого світа. Допущений тим комітетом прелегент має обовязок держати виклади про нові свої наукові досліди найдовше три місяці. За те платить йому інститут 100.000 українських К. Слухачів допускає комітет з поміж науково вже діяльних молодих учених цілого світа. Слухачам дає інститут ціле удержанє і мешканє через цілий час, коли вони захотять викладів слухати. Виклади можуть відбуватись в якій небудь мові. В дійсности відбувають ся вони звичайно в мові українській, бо мова та вже тепер — можна сказати — має характер мови світової, та учені чужих народів, допущені до викладів в тім нашім інституті, звичайно, коли не уміють по українськи, вивчують ся перед своїми викладами української мови. Можна сміло сказати, що наш київський науковий інститут ім. Івана Залізняка, поряд політичну світову силу нашої гетьманщини України, в великій мірі причинив ся до придбаня нашій мові характеру світовости. Наша мова, безперечно в головній мірі через той інститут має тепер те значінє і розповсюдненє, що мова французька, англійська і німецька. Так отже чоловік тої міри удостоїв наш дневник висше поданою статею, в якій пише про події з перед сто літ, котрі сам пережив і власними бачив очима. Тим цікавійша вона для нас, тим більше поученя наберуть з неї внуки і правнуки Івана Залізняка.

В марті 1911 р.

ДР АНДРІЙ КОС.

Німці думають про відбудову Росії?

Львів, 4. мая 1918.

Київські „Послѣднія Новости" з 30. цвітня містять розмову свого співробітника з одним із представників Німеччини в справі останніх подій на Україні.

Німці прийшли на Україну — говорив представник Німеччини — тільки на те, щоб завести лад і створити основу для будови держави. Тому мусять вони з'ясувати собі змагання й бажаня усього населеня України. До чого нарід стремить, чого бажає, — про се з того, що тепер діє ся на Україні, супроти істнованя великої скількости політичних груп, не можна собі виробити ясного погляду. На те, щоби держава була сильна, треба конче, щоб населенє не дробилось на окремі політичні партії, а групувало ся довкола одної національної партії, якаб представляла цїль й силу держави. Теперішного правительства, що складаєть ся з самих молодих і недосвідних людей, в широких кругах не знають і воно — як ми думаємо — не має авторитету. Зрозуміле, що таке правительство не може забезпечити всіх інтересів краю і не може довго остати при власти. —

„Наші інтереси — говорив він — і інтереси Росії (я розумію Росію всю в цілости) все сходили ся разом, тепер більше ніж коли-небудь. Нашим завданєм є скріпити сю звязь, розвинути сей союз. Ті акти, які останніми часами ми заключили, ще не завершені. Взаїмне відношенє ще цілком не прояснилось. Залежно від остаточного покінченя війни будуть означені границї держав, границї Европи.

На Заході і на Україні.

ВЕРЛІН, 3. мая (Вольф). Урядово:

На боєвищи в деяких відтинках скріплена гарматна діяльність. По сильнім огни слідували частинні наступи неприятеля на південь від Villers-Bretonneux і на західнім березї Аври. В протинаступі взяли ми полонених. Поза тим піхота обмежила ся до стежної діяльности.

На фронті в Льотаринґії далі значійша діяльність неприятеля.

На Україні війшли ми з лінії Кременчуг-Мослав-Харків в донську область. Над Азовським морем занято Таганрог.

Нові бої в Італії.

ВІДЕНЬ, 3. мая (Тжб) Урядово.

Вчера боєва діяльність на італійськім фронті між Юдікарією і Адрійським морем значно збільшила ся.

5—12 мая

Памятайте про збірку на цїли Митрополичого Комітету Ратункового.

1006 1-1

НОВИНКИ.

Львів, 4. мая 1918.

З Воскресенем Христовим вітаємо наших читачів, прихильників і всю українську сїмю окликом: Христос Воскресе!

— **П. Григорій Тершаковець**, бувший сойовий посол з Рудеччини, що з упадком Перемишля попав в російський полон і від грудня м. р. пробував в Київі та брав живу участь в галицько українських організаціях, вернув дня 3. с. м. домів. П. Тершаковець був очевидцем послїдного державного перевороту в Київі і розказує, що проголошений відомим гетьманом Скоропадський ві второк 30. цвітня с. р. запросив до себе команданта галицьких січових стрільців в Київі — а їх там 4000 — п. Ковтюха Коновальця і предложив йому, щоби галицькі січові стрільці творили його прибічну гвардію, а він був дальше їх командантом; п. Коновалець однак сего предложеня не приняв. Нині наших стрільців розоружили. Державний переворот відбув ся за відомістю і чинною підмогою німецьких військ.

— **Як простує п. Червінський.** В числі нашого дневника з 30. цвітня помістили ми спростоване п. Червінського, президента Східно-галицького Товариства охорони дітий і молодїжи. Зміст того спростованя в головній основі покриває ся із змістом статї, яку п. Червінський простує. П. Червінський заявляє, що з фондів, призначених для організацій, які займають ся охороною дітий, в загальній сумі 131.800 К. урядів українським товариствам всего 32.000 К (в нашій статї було 30.000 К). Польські товариства у східній Галичині — після спростованя п. Червінського — одержали з тих фондів 69.000 кор., а того взяли польські товариства, які не роблять ріжниці поміж польськими і українськими дітьми 62.000 К. Та не згадує п. Червінський, які се товариства. Таке на окреме польської інституції, що не робила би ріжниці між польськими і українськими дітьми, віддавати їй на виховане. Наш взгляд, що на дванацять членів, покликаних до виділу товариства п. Червінського було тільки 4 Українців, спростованє тільки потвердило. Не говорить спростованє, що стало ся з рештою гроший з „Такси червоного хреста", хто їх дістав? Не говорить, які то поділені польські товариства не роблять ріжниці національної — чей-же сам простуючий не вірить в се, що польські товариства виховують нашу дітвору в нашім національнім дусї (vide висказ помершого Рутовського). — Не говорить спростованє кілько то п. Червінський покликав був членів до бувшого комітету — Українців, а кілько Поляків. Не говорить спростованє, що комітет відкинув проєкт статуту спростованє Серковського, котрий залишив Українцям яку таку автономію, а за котрим голосували члени Українці. Не говорить спростованє хто сконструував статут теперішнього галицького товариства, де українці в умисно засуджені на вимираючу меншість. — Для згори засуджені на вимираючу меншість. — Для опіки над українськими дітьми є свої „Українське краєве Товариство охорони дітий", до якого повинні громадно вступити всі Українці.

— **Як виглядає „товаробіль" в Україні.** Львівські дневники доносять з Тернополя, що від 10 днів переходить через стацію Підволочиска пересічно по 160 вагонів українського збіжа. На Україну вийшло до тепер з Австрії два вагони кіс і один вагон господарських машин.

— **П. Богдан Бервинцій**, чеїст, який виступить в концерті дня 9. с. м. прибув у нас до Львова і як нас інформують, хоче Hayden Концерту І. ч. буде надто грати: G. Fauré—Elegie, P. Martini—Andantino і D. Popper — Spinned.

— **Концерт Муз. Тов-а ім. М. Лисенка** буде з тою самою програмою повторений в пятницю дня 10. мая, о год. 8. вечером, — в огляду на се, що на перший концерт усі карти вступу розібрано.

— **Комітет прив. укр. гімназії в Рогатині** і дирекція просять усіх щирих Українців Рогатинщини особливо в часі Великодних Свят зложити лепту на гімназію. — о. П. Кудрик, д-р Д. Лукіянович.

— **Виїзд до купелевих заведень.** Міський фізикат звертає увагу хорих, котрі хотять лічити ся в львівських як і позальвівських санаторіях, крім, в санаторії д-ра Дзуського в Закопанім, на обовязуючій міністеріяльний розпорядок, після котрого ті хорі перед виїздом мусять заопатрити ся в свідоцво міського фізика. Хорі, котрі виїзджають до купелевих заведень мають свідоцтва своїх ординуючих лікарів стверджити в міськім фізикаті. Хорі убогі, котрі хотять одержати пільгу в таксах в краєвих купелевих заведенях, мають постарати ся о свідоцтво убожества в своїм комісаріяті на приписаний друку, опісля удати ся до свого ординуючого лікаря, а вкінци зголосити ся в міськім фізикаті.

На Рідну Школу!

І знову Українське Педагогічне Товариство відзиває ся до публичної жертвенности, та щож діяти, коли наука в наших приватних численних школах без жертв наших земляків є таки неможлива!

У Львові є вісім приватних шкіл товариства:

1) приватна жіноча учительська семинарія, 136 учениць. Удержанє сеї школи є золучене з такими великими видатками, що мимо шкільних оплат впрочім невисоких, Товариство докладає до неї річно около 20.000 корон;

2) чотирокласова жіноча школа вправ при тійже семинарії з правом прилюдности, 70 учениць (вул. Длугоша ч. 17). Діти бідні, не можуть зложити навіть низонької оплати, 8 корон річно, а противно потребують підмоги на одіж, обуву, книжки і зошити. Ся школа коштує Товариство річно около 7000 кор.;

3) пятикласова дівоча виділова школа ім. Тараса Шевченка з правом прилюдности (вул. Мохнацького ч. 12). Давнійше називала ся така школа: девятикласова. Учениць сего року 155. Оплата за науку річно всього 12 кор. Богато бідних учениць увільняєть ся й від сеї оплати. Удержанє річно 14.000 кор.;

4) мужеська чотирокласова школа ім. Бориса Грінченка з правом прилюдности (вул. Городецька ч. 95), 206 учеників в шести відділах;

5) дівоча чотирокласова школа ім. Бориса Грінченка з правом прилюдности (вул. Городецька ч. 95), 150 учениць в чотирох відділах. Ті обі школи веде Кружок У. П. Т. ім. Бориса Грінченка і видає на них річно около 18.000 К;

6) мішана чотирокласова школа ім. Короля Данила (вул. Жовківська ч. 62), 249 дітий в шести відділах, коштує річно около 10.000 К;

7) мішана школа ім. Кн. Льва (вул. Клуманська ч. 5, бічна Личаківської), 87 дітий в трох клясах, четвертої ще нема, коштує річно около 5.000 К;

8) хлопча школа ім. Тараса Шевченка (вул. Длугоша ч. 17, для стрийської дільниці), 110 хлопців в трох відділах, четвертої кляси ще нема, коштує річно около 5000 К;

Кружок УПТ. в Перемишли веде дві народні приватні школи в самім Перемишли.

Крім того удержує Товариство пять приватних гімназій: в Яворові (8 кляс), в Долині (6 кляс), в Городенці (8 кляс), в Рогатині (6 кляс) і в Чорткові. Удержанє одної гімназії виносить пересічно річно 40.000 К.

Приватні жіночі учительські семинарії (заглядно курси) то обновлюють ся, то свіжо закладають ся; в Коломиї, Тернополи, Долині, Перемишли і Дрогобичи.

На веденє тих всіх приватних шкіл треба Товариству гроший, і то не мало гроший, бо загальна дорожнеча всіх річий відбиваєть ся й на школі. Судьбу шкіл Товариства віддаємо в руки всіх наших тямучих земляків і землячок. Нехай жаден нам чек не змарнуєть ся.

Перед війною опікував ся приватними гімназіями Краєвий Шкільний Союз („Рідна Школа"), та як тепер силою обставин перейшла опіка над гімназіями на УПТ., просимо всіх людий, що в своїм часі підписали декларації „Рідної Школи" реалізувати свої зобовязання на рік приватних гімназій чекати УПТ., які отсе допускуємо.

Головна Управа Українського Педагогічного Товариства.

Субскрибуйте акції Українського Банку!

„Український Банк" основуєть ся акційним капіталом трех міліонів корон, розділених на 7500 акцій, кожда акція по 400 корон.

Головним завданєм „Українського Банку" є: 1) придбанє селянському населеню землі, лісів і пасовиск дорогою парцеляції більших земельних посілостий і взагалі піднесенє рільничого господарства, та 2) поширенє промислу у всіх його галузях, подвигненє господарсько промислових підприємств та торговлі.

Акції „Українського Банку" приносять посідачеви дохід у виді дивіденди. Акції є корисною і безпечною льокацією капіталу: їх можна продати або дістати на їх застав позичку. Для кредитових товариств і заробково-господарських стоваришень акції є дуже догідним способом льокації резервових фондів.

Посіданє пятьох акцій „Українського Банку" дає посідачеви голос на загальних зборах акціонарів (членів Банку). Акціонарі, що посідають менше ніж пять акцій, можуть лучити ся між собою для установленя спільного повновласника до участи в загальних зборах акціонарів.

Хто хоче стати членом „Українського Банку", нехай негайно перешле правильно виповнене зголошенє і відповідну квоту, а се по 400 корон за акцію, а кромі того на безпосередну належитість по 4 кор. і на кошти конфекції по 4 кор., разом проте за кожду акцію по 408 корон на адресу: Товариство взаїмного кредиту „Дністер" у Львові, ул. Руська ч. 20, вкладкова книжка ч. 11.200.

Повний проспект, зголошенє і почтові складанки висилають ся на жаданє.

Комітет основателів „Українського Банку".

Коли Ви вже обезпечені на житє — то обезпечіть Вашу жінку! Сим обезпечуєте будучність своїх дітий.
Українські родини обезпечують ся на житє тільки в одинокім українськім Тов. взаїмних обезпечень на житє і ренти
„КАРПАТИ"
XXII. у ЛЬВОВІ, — вул. Руська ч. 18. 6 2—?

ОПОВІСТКИ.

Неділя, 5. мая 1918

Нині: греко-кат.: Свят. Воскр. Іс. — римо-кат.: 5 Н. по Вел.

Завтра: греко-кат.: Свят. Понед. — римо-кат. Івана з Фл.

Позавтра: греко-кат.: Свят. Второв; — римо-кат. Доміцелї.

— **Український Народний Театр, дир. К. Рубчакова,** Львів сала Т-ва ім. М. Лисенка.

Неділя, 5. мая 1918. „Воскресенє", штука на 4 дії Чубатого.

Понеділок, 6. мая 1918. по пол. о год. 3-й „Навар Стодоля", штука на 3 дії Т. Шевченка, в II. дії „Вечерниці" Ніщинського.

Вечером о год. 7½: „Маруся Богуславка", історич. драма на 5 дій М. Старицького.

Второк, 7. мая 1918. по пол. о год. 3-й: „Закоханий клад", народна оперетка на 3 дії Винченка.

Вечером о год. 7½: „Хмара", нар. драма на 5 дій А. Суходольського.

| **Орґанізація почтовців повідомляє, що дирекція почт поручила всім урядам почтовим, щоби по можности узглядняли просьби Українців в справі святкованя Великодного Понеділка.**

| **Запрошенє.** Отсим маємо честь запросити Вашу Всечесність враз з родиною і П. Т. українську суспільність на посвяченє площі під будову церкви, яке відбудеть ся на дни 12. мая с. р. се є в Томину неділю, а в разі непогоди в слідуючу неділю (Мироносиць). — Комітет будови церкви св. Володимира, Городецького передмістя на Богданівці. 1032 1—3

| **Краєвий шкільний з'їзд** відбудеть ся у Львові дня 20. мая 1918 року в салі „Сокола Батька", при вулици Руській, діи „Дністра", о годині 10 перед полуд. із слідуючим дневним порядком: 1. Отворенє зборів. 2. Вибір президії. 3. Звіт з діяльности від 1. грудня 1913 до 1. мая 1918. 4. Дискусія над звітами. 5. Звіт контрольної комісії і уділенє абсолюторії. 6. Відношенє КШС. до УПТ і Культурної Ради і рішенє в тих справах. 7. Вибір тіснійшого комітету. 8. Інтерпеляції і внесеня (після § 32 регуляміну). В з'їзді беруть участь: А) Зі Львова: I. Члени ширшого та тіснійшого комітету КШС. II. Всі члени Виділів отсих товариств: 1. Просвіта. 2. У. П. Т. 3. Наукове Тов. ім. Шевченка. 4. Учит. Громада. 5. Взаїмна Поміч учителів. 6. Укр. Студ. Союз. Культурна Рада. III. По одному делегатови виділів товариств: 1. Жіноча Громада. 2. Кружок катехитів. 3. Тов. св. Петра. 4. Тов. св. Павла. 5. Тов. ім. Петра Могили. 6. Сокіл Батько. 7. Акад. кухня. 8. Тов. Акад. Громада. 9. Тов. Основа. 10. Тов. „Сільський Господар". 11. Кружок укр. богословів. IV. По одному делегатови укр. часописий. Б) З краю: I. По одному делегатови філій товариств: 1. Учит. Громада. 2. Просвіта. 3. У. П. Т. 4. Взаїмна Поміч учителів. 5. Сільський Господар. 6. Укр. Студ. Союз. II. По одному делегатови повітових організацій укр. пойт. сторонництв. III. По двох делегатів шкільних комітетів. В) Жертводавці „Рідної Школи", коли зголосять свою участь через місцеві організації. Г) Посли парляментарні і соймові, особливо члени клюбових шкільних комісій. Делегати та жертводавці повинні зголосити свою участь через свої організації та товариства до канцелярії К. Ш. Союза, звідки вишлеть ся карти вступу. Участь в з'їзді просить ся зголосити на кілька день наперед на руки підписаного.— Іван Кивелюк, голова. 1030 1—2

| **Царат і його слуги,** знаменита політична драма в 6 великих частях, на тлі випадків минулих 3-ох літ світової війни, висвітлює кіно „Королева Марусенька" ул. Смольки 5. Фільм сей, довгий 2000 метрів, викликав в цілій монархії нечуваний ентузіязм.

| **В кіні „Колизей"** святочна програма. Фери Андра, знаменита артистка, виступить в головній ролі в 5 актовій романтичній драмі п. з.: „В погони за щастєм і любовю". Зміст роману: Князь під чаром танцерки. Проникнена любов. Смерть танцерки. Мала Фери йде слідами покійної матери. Відкрите грішної любови. Житє в тишині монастиря. — Знаменита орхестра зложена з первородних музиків виконає справу найновійших і найкрасших мельодій.

| **В Кіні „Пасаж" (Пасаж Міколяша)** сегодня і в слідуючі дні грізна психольоґічна драма на 5 дій п. з. „Не пожадай жени ближнього твого!" Ся драма полишає в души симпатичне і глибоке враженє. Треба сильних нервів, щоби спокійно глядіти на сей егзотичний твір, якому товаришить знаменито достроєна фільгармонійна орхестра. Прекрасна вистава і інсценізація! Чудо фільмової техніки! Знаменита гра артистів!

Відозва

до Всч. ОО. Духовних, Шановних Громадянок і Громадян, Хвальних Товариств і Орґанізацій парохіяльних Комітетів, церковних братств і Урядів громадських, шкільної молодіжи і всеї української суспільности.

Для несеня матеріяльної і моральної помочи українському населеню Галичини, яке так тяжко потерпіло від світової війни, зявили ся Митрополичий Комітет Ратунковий під покровом всіх трох галицьких гр.-кат. Архієреїв.

До сповнення сього завданя Комітет потрібує помочи ширшого загалу і гроший. Кому лежить на серці поміч тим нещасливим, що їх війна зруйнувала, зволить приступити в члени льокального Комітету складкового і заняти ся збиранєм жертв і складок на цілі Комітету.

Високе ц. к. Намісництво у Львові затвердило статут Комітету, а рішенєм з д. 4. квітня 1918. ч. 6540. през. дало дозвіл на збиранє добровільних жертв і складок на його цілі по цілім нашім краю **протягом цілого світлого тижня** т. є. від 5. до 12. мая н. с. 1918.

Льокальні складкові Комітети зволять з покликом на згадане розпорядженє повідомити свої ц. к. Староства про уконституованє і склад Комітету, а після укінченя збірки прислати виказ жертв до М. К. Р. у Львові, ул. Бляхарська ч. 9., а гроші на руки Краєвого Союза Кредитового, Ринок ч. 10. ч. вкл. кн. 11.000.

Поратувати тих нещасливих, які понесли великі жертви при обороні краю і держави, є нашим християнським, горожанським і народним обовязком. Наш український народ мусить сам себе поратувати, а помочи треба скорої і щедрої, бо нужда велика, народ гине від біди, голоду і холоду.

М. К. Р. має надію, що на єго голос відкликне ся кождий, кого війна пощадила; у такій наглій потребі ні одна парохія, ні одна церков, ні одно братство, ні одна читальня, ні одно товариство, ні одна громада, ні одна вкінци Українка та ні оден Українець не відважє своєї щедрої помочи, і щирого подерття. А слези радости і вдячні молитви сиріт, бездомних, голодних, недужих, необутих і скитальців нехай ставуть за заплату.

Від Митрополичого Комітету Ратункового

У Львові, дня 24. квітня 1919.

Виконуючий Виділ М. К. Р.

† Др. Боцян Еп. пр. провідник, Гр. Микитюк, за секретаря. 992. 5—5.

Оголошенє.

Філія „Сільського Господаря" в Жовкві оголошує отсим конкурс на посаду управителя повітової канцелярії.

— Посада до обняття зараз. — Платня після умови. Зголошеня слати на адресу о. Йосифа Мариновича в Любелі п. Пристань. 1020 3—3

НАДІСЛАНЕ

Заклад дентистично-технічний

Д-р В. ГЕЛЬФЕР

Львів, вул. Коперника 3 XV 4—12

ОГОЛОШЕНЯ

Палицю з срібною ручкою тульського виробу, з монограмом В. В. пропала мені 29. цвітня. Хтоби єї знайшов, радо винагороджу квотою 20 кор. — Несоловський, Львів, Ринок 10. „Діло". 2—2

X.

льотерія клясова. Вже продано льоси до I. кляси лаєкної льотерії клясової. 1/2 5 К, 1/4 10 К, цілий льос 40 К. Поручаємо групу вложену в 5 льосів. Нових Австр. Черв. Хреста на 270 кор. в 36 ратах по 7 К 50 с. Перша рата в пр. 12 К дальші по 7 К 50 с. Цін банковий **Шіц і Хаас** Львів рог вул. Коперника (площа Марійська). IX 21—100

МИДА товаєтові, під ґваранцією, ще перетовщені, доки вистарчить запас, поручає **С. ФЕДЕР, Львів, Сикстуська 7.** 498 ж 99—?

Коси і серпи в найлучшій якости поручає **Л. Райх, Львів, Пекарська 8.** 1037 2—3

Петрусь — Братови! По дорові на фронт вступи до нас! Маруся приїде вже 11. мая бо пізнійше винесемось з відсіль. Ми всі здорові і не забуваємо про Тебе. Веселих свят! — Петрусь. 1026 1-1

Куплю дім з городом в повітах Долина або Стрий, найрадше в селі, деби була стація зелізнича, або близько неї. Ласкаві зголошеня з поданєм услівий слати під „Вука" до Адміністрації „Діла". 1018 1-5

Спішіть, доки наклад неизчерпаний. **„Червона Калина"** літературний збірник „Українського Січового Війска". Ціна 6 К. 10 К. 1 20 К. — Замовляти на адр.: М. Угрин, Кіш У.С.С. Етаппенпост N-о 445. 859 9—10

Літературні новини.

Українська Видавнича Спілка у Львові, ул. Чарнецького, ч. 24, відчинивши по інвазії свою діяльність, видала доси отсї книжки:

У першій серії (більшій):

1. **Василь Стефаник**, Дорога, друге виданє. З образками Олени Кульчицької . . К 2.50
2. **Марко Вовчок**, Народні оповіданя т. 1, нове виданє . . . . . „ 3·00
3. **Вол. Гнатюк**, Народні новелі. З образками Волод. Кобринського . . „ 2·50
4. **Леся Мартович**, Забобон, повість . „ 6·00
5. **Волод. Гнатюк**, Народні байки з образками Микити Вихора (псевдонім) „ 4·50
6. **Ґустав Ґаєрштам**, Мрії Каріни Брандт, повість . . . . . „ 3·00

У другій серії (меншій):

1. **Микола Гоголь**. Вій, друге виданє, в перекладі Ів. Кревецького . . . „ 0·60
2. **Василь Панейко**, Олігархія і демократія „ 0·40
3. **Орест Левицький**, Несподіваний шлюб, бувальщина . . . . . „ 0·60
4. **Михайло Левинський**, Ті, що від нас відійшли (сім некрольоґів) . . „ 0·60

Українська Видавнича Спілка приймає далї уділи (один уділ 50 кор., 2 ков. вписове) у довільнім числї.

Головний склад видань у Книгарні Наук Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10 644 2—7

Кождий жовнір і його родина

який хоче переконатись чи прислугує йому право виреклямувати ся з війска, чи може звільнити ся від служби на фронті і який хоче дістати урльоп, нехай прочитає книжку д-ра Андрія Рудого „Як реклямувати ся з війска". Хто має право звільнити ся від служби на фронті і як дістати урльоп" практичний порадник з взорами.

Ціна одного примірника 2 К. На поручену почтову пересилку належить долучити 60 сот.

Замовленя за попереднім надісланєм готівки просить ся слати на адресу: Видавництво „Праця", Львів, Ринок ч. 10. I. пов. 1037 1—1

Пошукуєть ся машиністки, яка вправно пише на машині „Mercedes" українським і латинським письмом. Зголошеня слати до

Краєвого Союза для збуту худоби у Львові, Оссолінських 15, II. п 869 9—9

Паровий млин Аксельбрад у Львові пошукує фахово здібних на посаду підмлинара і вальценвехтра. 1024 3—3

СТУДНІ БЕТОНОВІ

сильно виконані з великим запасом

як також

бетони на мости, перепусти і каналізації

продає найдешевше найстарша фірма

КОВАЛЬСЬКИЙ І СИН

Львів-Знесіне (против церкви) 1014 1-1

Для всїх!

ВІДЗНАКИ „СОБОРНОЇ УКРАЇНИ"

купить кождий Українець чи Українка.

Відзнаки є виконані двояко: 1) Відзнака зі шпилькою (дружкою) по К 1·50. 2) Відзнака на ланцушку, яку можна присилити до годинника або засилити між коралї як дукат по К 2·50. Два роди з правдивого срібла на окрему замову по К 12·—. Висилає ся за наперед надіслану готівку або за посліплатою. Хто замовляє почтою, долучає на почту 60 сот. При більших замовленях опуст. Чистий дохід з продажі сеї прегарної відзнаки йде на закупно землї під „Український Горор" у Львові.

Адреса замовлень: „Вісти Запорожа" Львів, вул. Руська 20. 1036 1-2

ЧИТАЙТЕ! НА ЧАСІ! КУПУЙТЕ!

Хто хоче познакомити ся докладно про відношеня польських і російських революційних партій до справи

САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

нехай перечитає Д-ра Мих. Лозинського:

„Польський і руський революційний рух і Україна".

(стор. VIII+200. Ціна 3 кор.)

„ЛЮДИ" біоґрафічно-літературні нариси.

(Дозгомаєнія, Франко, Павлик, Сембратович, Верчаєв, Рекгі, Кропоткін, Толстой, Тургенєв, Ґарібальді) з портретами.

(Стор. 131. Ціна 1 Кор. 50 сот.,

ЗАМОВЛЯТИ: КНИГАРНЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА у Львові, Ринок ч. 10.

На провінцію висилає ся того самого дня.

Звичайні Загальні Збори

Товариства

„Союз Українок"

відбудуть ся в понеділок дня 20 мая 1918 о год. 4. по пол. в салї Тов. „Бесїди" у Львові, вулиця Костюшки ч. 1. з слїдуючим дневним порядком:

1. Відчитанє протоколу з попередних Загальних Зборів.
2. Звіт секретарки і касиєрки, провідниць секцій і референтки філїй.
3. Звіт контрольної комісії і уділенє абсолюторії Головному Виділови.
4. Вибір нового Виділу.
5. Внески членів.

На случай неприсутности приписаного числа членів відбудуть ся Загальні Збори вдруге кличнo о год. 5. попол. з тим самим дневним порядком.

Евгенія Макарушкова, предсїдателька. Марія Саламанчукова, секретарка. XXX 2-1

Загальні Збори

відпоручників кружків господ. тов.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР"

підгаєцького повіту

відбудуть ся дня 9. мая 1918 р. о год. 11. перед пол. в поміщеню каси „Народний Дім" в Підгайцях зі слїдуючим дневним порядком:

1. Звіт з дотеперішної діяльности.
2. Звіт делєгатів до рільничої ради.
3. Доповненє Виділу.
4. Вибір делєгатів на Збори Загальної Ради.
5. Внески і запити.

За Виділ:

о. І. Навроцький, голова. К. Мостовий, секретар. 1025 3-1

ПОЗІР! Хто хоче без учителя научити ся на обмежнім, най замовить собі сейчас українсько-німецький

САМОУЧОК

укладу О. СОЛТИСА (4-те побільшене видане зі словником). Ціна К 3·—, з почтовою оплатою К 3·40. Висилає за готівку. Замовленя і гроші просить висилати на адресу: А. ОКПИЦ, Львів, вул. Чарнецького ч. 4.

Увага. Сей Самоучок уложений після найдобільшого способу научаня! Важне для учителів уділенєм основ німецької мови, як також учителів і приготовляючих до устних іспитів. 1034 1-1

„ЛЮМЕН"

Львів, площа Марійська 4

(готель Европейский) поручає:

Карбітові лямпи столові

Ліхтарні карбітові і КАРБІТ

Нафтові і електричні ліхтарні від 2 К

Жарівки металеві щадливі і прибори до жарівки.

Сітки ґазові по 1 К.

XIV 5-5

РУСЬКА ЩАДНИЦЯ

в „ПЕРЕМИШЛІ,

вулиця Косцюшка ч. 2.

Приймає і виплачує щадничі вклади щадно в годинах урядових. Вкладки оцоцентує на 3½% починаючи вже від слїдуючого дня до дня зложеня аж до послїдного дня перед днем відбираня.

ВКЛАДКИ в „Руській Щадниці" можна вкладати особисто в касї товариства, почтовими переказами, грошевими листами, чеками почтової щадниці, які Дирекція Щадниці на жадане безплатно достарчає, і в філіях банку австро-угорського на рахунок „Руської Щадниці".

Уділяє позичок: а) гіпотечних кожним приміщенням амортизаційних ратами на протяг від 10—45 після вибору позичкового; б) на вексельних ефектів, з на асекурацію векселів. Справи можна полагоджувати можливо скоро.

Посередничить у закупуваню кожних і Галицьких Заставних кредитових і Краєвої.

Всяких інформацій і дрібних уділяє кождого дня „Руської Щадниці" вул. Косцюшки Народної ч. 2. пов. щоденно безкоштовно з годинами урядовими від 9—1 год. кромі неділь і українських свят.

Після §. 14. устави „Руської Щадниці", затвердженого через ц. к. міністерство скарбу, справи вкладки в товаристві „Руська Щадниця" в Перемишли надають ся до льокації кунцярних, вкладаційних і т. п. капіталів, яке отже „Руська Щадниця" пупілярну обаваку. III. 17-1

Відповідає за редакцію Д-р ВАСИЛЬ ПАНЕЙКО.

З друкарні „Діла" Львів, Ринок ч. 10.